

Sołtys na diecie... - Agnieszka Jerka

Artykuł 37b. ust. 1. ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym stanowi o tym, że rada gminy MOŻE ustanowić zasady, na jakich sołtysowi będzie przysługiwała dieta oraz zwrot kosztów podróży służbowej. Wynika z tego, że diety dla sołtysów nie są obligatoryjne, zależą bowiem od dobrej woli rady gminy, w przeciwieństwie do art. 25. ust. 4. u.s.g., który stwierdza, iż „radnemu przysługują diety”. Ustalenie diety dla sołtysów nie jest obowiązkiem a raczej uprawnieniem rady gminy. Można śmiało stwierdzić, że sołtysi są zdani w tej kwestii na łaskę bądź niełaskę radnych. Diety są formą rekompensaty, która ma na celu pokrycie ogólnych kosztów związanych z realizacją zadań sołtysa. Przyznanie takiego świadczenia nie zmienia społecznego charakteru pełnionej funkcji, ma osobom angażującym się w działalność na rzecz swoich sołectw zrekompensować ponoszone koszty.

W treści uchwały o dietach powinny być zawarte zasady przyznawania i wypłacania diety, systemu potrąceń oraz zasady zwrotu kosztów podróży służbowej. Często zdarza się, że radni uchwalając dietę, kwestii podróży służbowych w ogóle nie biorą pod uwagę. Z art. 37b. ust. 1. ustawy o samorządzie gminnym poprzez użycie słowa „oraz” wynika jednoznacznie, że sołtys ma prawo do obu świadczeń. Diety mogą być wypłacane: miesięcznie, kwartalnie, półrocznie. Kwoty należne z tytułu pełnienia funkcji sołtysa mogą być naliczane na kilka sposobów:

- poprzez ustalenie jednej kwoty dla wszystkich sołectw w gminie, niezależnie od ich wielkości;
- poprzez uzależnienie jej od liczby mieszkańców sołectwa określając progi liczbowe dla poszczególnych sołectw, np. do 100 mieszkańców, od 100 do ...itp.
- poprzez ustanowienie kwoty za każdego mieszkańca, np. 0,60 groszy za osobę
- można też zastosować kilka rozwiązań z powyższych.

Mając na uwadze wymienione możliwości rada gminy powinna w sposób jak najbardziej jednoznaczny i precyzyjny określić zasady obliczania diet i potrąceń, w przypadku kiedy sołtys nie pełni swojej funkcji przez dłuższy czas (jaki?), czyli de facto nie ponosi kosztów z tym związanych.

Podstawą do wypłacenia diety sołtysowi za pełnienie funkcji powinno być złożenie przez niego oświadczenia o nieprzerwanym pełnieniu tej funkcji. Oświadczenie to sołtys zobowiązany jest składać każdorazowo przed końcem okresu, za który wypłacana jest dieta.

Dieta ustalona w stałej kwocie ma charakter okresowego ryczałtu, który można uznać za stałe wynagrodzenie. Takie rozwiązanie jest niepoprawne, ponieważ dieta nie może mieć takiego charakteru, ma rekompensować utracone pożytki ze względu na pełnienie funkcji. Jeśli już jesteśmy przy błędach, to koniecznym jest wskazanie niewłaściwego przepisu dotyczącego potrąceń z tytułu nieobecności sołtysa na sesji. Intencją radnych zapewne jest zmotywowanie sołtysów do udziału w obradach, jednak po pierwsze nie jest to zgodne z art. 37a. u.s.g., który stanowi, że sołtys może uczestniczyć w pracach rady gminy na zasadach określonych w statucie gminy, bez prawa do głosowania, po wtóre bardzo często statuty gminne nie określają zasad na jakich sołtys w pracach rady ma uczestniczyć. I jak tu „karać” sołtysów? Jedyne co w tym przypadku przychodzi do głowy, to fakt nieznamości przez radnych obowiązujących przepisów. W przypadku sołtysów będących jednocześnie radnymi spotkać się możemy z pobieraniem obu diet, jak również wypłacaniem tylko jednej. Wszystko zależy od treści podjętej uchwały. Uchwała, w której dietę sołtysa uzależnia się od udziału w sesji, wyklucza możliwość pobierania obu diet. Nie można bowiem pobierać dwóch świadczeń za to samo. Radny będący sołtysem zmuszony jest do wybrania jednej opcji. Sytuacja zmienia się, kiedy w uchwale o dietach sołtysów widnieje przepis o pobieraniu diety za pełnienie funkcji sołtysa. To umożliwia otrzymywanie obu diet, ponieważ każda z nich jest za różne działania. W tego typu uchwałach za udział sołtysa w sesji może być przewidziana dodatkowa kwota, będąca rekompensatą dla sołtysa, który uczestniczy w pracach rady. Drugi składnik diety nie jest wypłacany sołtysom, którzy nie uczestniczyli w sesji, a także sołtysom będącym jednocześnie radnymi.